T.C. DANIŞTAY 4. DAİRE E. 1995/6183 K. 1996/2698 T. 20.6.1996

ÖZET : Doğal afet gibi kişilerin iradeleriyle değiştiremedikleri veya engelleyemedikleri durumlarda zorunlu neden halinin gözönünde tutulması gerekir.

İstemin Özeti: 1994 yılında müstahsilden yaptığı zirai ürün alımları için vergi tevkifatı yapmadığı, bu alımları gerçeği yansıtmayan faturalarla belgelediği belirtilerek düzenlenen inceleme raporuna göre davacı adına gelir (stopaj) vergisi salınmış, kaçakçılık cezası kesilmiştir. Afyon Vergi Mahkemesi 20.10.1995 günlü ve E:1995/167, K:1995/157 sayılı kararıyla, dosyanın incelenmesinden, vergi ve ceza ihbarnamesinin 10.9.1995 tarihinde tebliğ edilmesine karşın otuz günlük dava açma süresi geçirildikten sonra 18.10.1995 tarihinde verilen dilekçe ile dava açıldığının anlaşıldığı, İdari Yargılama Usulü Kanununda deprem ve benzeri afetler nedeniyle dava açma süresinin duracağına ilişkin bir hüküm bulunmadığı, bu durumda 30.9.1995 tarihinde ...`daki depremin dava açma süresini durdurmayacağı gerekçesiyle davanın süreaşımı yönünden reddine karar vermiştir. Davacı vekili, deprem gibi olağanüstü bir durumda Vergi Usul Kanununda öngörülen mücbir sebeplerin dikkate alınarak dava açma süresinin durduğunun kabulü gerektiğini ileri sürerek kararın bozulmasını istemektedir.

Savunmanın Özeti: Yasal dayanağı bulunmayan istemin reddi gerektiği yolundadır.

Danıştay Savcısı A.G.`nin Düşüncesi: Davacının kaçakçılık cezalı gelir vergisi tarhiyatına karşı açtığı davada vergi mahkemesinin vermiş olduğu süre ret kararı, dava açma süresinin ... depremi nedeniyle geçirildiği, tabi afetin dava açma süresini keseceği iddiasıyla temyiz edilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden davacının ...`da zahirecilik işi yaptığı, cezalı tarhiyatla ilgili tebligatı 11.9.1995 tarihinde aldığı, henüz yargı yoluna başvurmadan 30.9.1995 tarihinde ...`da önemli derecede deprem olduğu, bu nedenle de engeç 11.10.1995 günü açılması gereken davanın 18.10.1995 günü açılabildiği anlaşılmaktadır.

Yasalarla düzenlenen dava açma süreleri her nekadar hak düşürücü süreler ise de, dava açma hakkının kişinin iradesi dışında kullanmasını engelleyen olağanüstü durumların bu açıdan bir istisna olarak kabulü gerçeklere ve hakkaniyet kurallarına daha uygun düşer.

Bu nedenle günlük yaşamı büyük ölçüde etkileyen, kamu hizmetlerinin durmasına neden olan tabi afet nedeniyle dava açma süresi konusunda

daha esnek davranılması ve bir haftalık gecikmenin doğal kabul edilmesi gerekeceğinden, temyiz isteminin kabulüyle vergi mahkemesi kararının bozulması gerekeceği düşünülmektedir.

Tetkik Hakimi M.İ.K.`nın Düşüncesi: Davacı adına yapılan tarhiyatın kaldırılması istemiyle açılan dava süreaşımı yönünden reddedilmişse de, 1.10.1995 tarihinde Dinar`da olan deprem nedeniyle dava açma süresinin geçirildiği anlaşıldığından, davacının iradesi dışında ortaya çıkan bu durumun, bir hakkın kaybolmasına yol açması hakkaniyet kurallarına aykırı düşeceğinden mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Türk milleti adına hüküm veren Danıştay Dördüncü Dairesince gereği görüşüldü: Uyuşmazlık, davacı adına salınan gelir (stopaj) vergisi ile kesilen kaçakçılık cezasının kaldırılması istemiyle açılan davayı süreaşımı nedeniyle reddeden mahkeme kararının temyizine ilişkin bulunmaktadır.

...`da ikamet eden davacının vergi ve ceza ihbarnamesini 11.9.1995 tarihinde tebellüğ ettiği, 11.10.1995 günü açılması gereken davanın 18.10.1995 günü açıldığı anlaşılmaktadır. Davacı 1.10.1995 günü ...`da meydana gelen deprem nedeniyle davanın süresinde açılmadığını, mücbir sebebe rağmen davanın süreaşımı noktasından reddinde isabet bulunmadığını iddia etmektedir.

İdari davalarda dava açma süresi, idari eylem ve işlemlerin süratle istikrarını sağlamak için kamu yararı amacıyla öngörülmüş ve kanunlarda yer almıştır. Kanunda her yönüyle ve kesin olarak belirtilen dava açma süresinin, ancak kanunda gösterilen hallerde duracağı, kesileceği veya uzayabileceği kabul edilmektedir. Bu husus, Danıştay`ın 8.12.1944 günlü ve E:1941-1, K:1944-138 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında, "Kanunun tayin ettiği müddetleri kıyas ve istidlal yolu ile ve hakimin içtihatları ile tezyid ve tenkise imkan olamayacağı ve bu kabil müddetlerin kat`ı ve tadili hususunun ancak kanunun müsaadesine mütevakkuf bulunduğu hukuken kabul edilmiş bir kaidedir. Kanunda gösterilen müstesna hallerden başka hakimin kanunen tayin edilen müddetleri tezyid ve tenkis edemeyeceği" denilmek suretiyle ifade edilmiştir. Bununla beraber Danıştay`ın, kanunda öngörülmemiş olmasına rağmen, çok ağır maddi ve hukuki engellerin varlığı halinde dava süresinin uzayacağını veya işlemeyeceğini kabul suretiyle, kanunda öngörülen süreden sonra açılmış davaların esası hakkında kararlar verdiği de görülmektedir. Sürenin son gününün rastladığı 27 Mayıs 1960 günü yapılan devrim harekatı nedeniyle resmi daireler kapalı olduğundan, ertesi gün yapılan başvurunun süresinde olduğunu kabul eden beşinci dairesinin 7.3.1961 günlü ve E:1960/947, K:1961/608 sayılı kararı ile "görülen lüzum üzerine" yapılan emeklilik işlemlerinde yargı mercilerine başvurmayı engelleyen 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu`nun 39 uncu maddesinin b bendinin Anayasa Mahkemesince iptali üzerine bu bende göre tesis edilmiş

ememklilik işlemleri hakkında, bu karar üzerine, ancak kanunda öngörülen süreden sonra açılan davaların esasının incelenebileceğini öngören yine beşinci dairesinin 20.4.1965 günlü ve E:1963/2020, K:1965/934 sayılı kararı bu görüşün örneklerini teşkil etmektedir. Bayram öncesi ve sonralarında memurlara topluca verilen idari izinlerin, kamuoyuna resmi tatil gibi intikal ettirilmesinin, ilgililerin süre hesabında yanılmalarına neden olduğu gerekçesiyle resmi tatilden hemen sonra açılan davanın süresinde olduğunu kabul eden dördüncü dairenin 15.11.1993 günlü ve E:1993/754, K:1993/5242 sayılı kararı da bu konuya yeni bir örnek olarak gösterilebilir.

Danıştay kararlarında, kanunlarda belirtilmediği halde, hukuki ve fiili engellerin dava süresini uzatan veya işlemesini durduran sebepler olarak kabul edilmesiyle, "mücbir sebep"lerin dava açma süresinin işlemesini etkileyeceği görüşü kuvvet kazanmaktadır. Özellikle doğal afet gibi, kişilerin iradeleriyle değiştiremeyecekleri veya önleyemeyecekleri durumlarda mücbir sebep halinin nazara alınmayarak dava açma süresinin işlediğini kabul etmenin haklı bir nedeni olamaz.

Davacının ikamet etmekte bulunduğu ...`da 1.10.1995 günü saat 17.57`de Richter ölçeğine göre, 5.9 şiddetinde bir deprem olduğu, sarsıntıların bu tarihten 15 gün kadar önce başlayıp depremden sonra da bir süre devam ettiği bilinmektedir. depremin ölüm ve yaralanmalara neden olduğu çok sayıda binanın yıkıldığı, kalanının da oturulamaz hale geldiği, halkın uzun süre çadırlarda yaşamak zorunda kaldığı, basında yer alan haberlerden görülmektedir. Depremden sonra yörede yaşayanların tamamına yakınının can derdine düştüğü ve yaşam savaşı verdikleri, kişilerin normal zamanlarda yapabildikleri işlerin hiçbirini yapamayacak bir ortamda bulundukları anlaşılmaktadır. Bu şartlar altında, normal süresinden 7 gün sonra açılan davanın, mücbir sebebin ortadan kalkmasından sonra makul sürede yargı yerine başvurulduğu gözönünde tutularak, esası incelenerek sonuçlandırılmak yerine süreaşımı noktasından reddedilmesinde isabet görülmemiştir.

Bu nedenle Afyon Vergi Mahkemesinin 20.10.1995 günl ve E:1995/167, K:1995/157 sayılı kararının BOZULMASINA, 20.6.1996 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C. DANIŞTAY 9. DAİRE E. 2007/906 K. 2008/2530 T. 20.5.2008

• VERGİ ÖDEVLERİ (Yerine Getirilmesine Engel Olabilecek Derecede Ağır Kaza ve Hastalık Hallerinin Mücbir Sebep Olduğu ve Süreleri Keseceği - Dava Açma Süresini Kesmeyeceği)

• MÜCBİR SEBEP (Vergi Ödevlerinin Yerine Getirilmesine Engel Olabilecek Derecede Ağır Kaza ve Hastalık Halleri Olduğu ve Süreleri Keseceği - Dava Açmanın Mükellefin Ödevlerinden Sayılmadığı/Dava Açma Süresini Kesmeyeceği)

• DAVA AÇMA SÜRESİ (Vergi Ödevlerinin Yerine Getirilmesine Engel Olabilecek Derecede Ağır Kaza ve Hastalık Hallerinin Mücbir Sebep Olduğu - Dava Açmanın Mükelleflerin Ödevlerinden Olmadığından Kesmediği)

• VERGİ VE KESİLEN CEZALARA KARŞI AÇILACAK DAVA (Vergi Ödevlerinin Yerine Getirilmesine Engel Olan Mücbir Sebepler - Dava Açma Mükelleflerin Ödevi Olmadığından Süreleri Kesmediği/Rahatsızlan Davacının Vekil Vasıtası İle Süresinde Dava Açabileceği)

213/m. 13

ÖZET : Vergi ödevlerinden birinin yerine getirilmesine engel olabilecek derecede ağır kaza ve ağır hastalık hallerinin mücbir sebep olarak kabulü gerekir. Mücbir sebepler vergi ödevlerinin yerine getirilmesine ilişkin süreleri keseceğinden, vergi ve ceza muhataplarının adlarına tarh olunan vergi ve kesilen cezalara karşı açacakları dava; dava açma sürelerini kesmeyip, dava açma mükellefin ödevlerinden sayılamayacağından, dava açma süresi hastalık veya sair mücbir sebepler halinde durmaz. Rahatsızlığı nedeniyle davasını bizzat açamayan davacı, davasını her zaman için tayin edeceği bir vekil vasıtasıyla süresinde açabilir.

İstemin Özeti : Davacı adına 2000/Mart-Temmuz, Eylül, Aralık dönemlerine ilişkin olarak re'sen tarh edilen vergi ziyaı cezalı katma değer vergisi ile kesilen özel usulsüzlük cezasının kaldırılması istemiyle açılan davayı; dosyanın incelenmesinden,dava konusu vergi ziyaı cezalı katma değer vergisi ile özel usulsüzlük cezasına ilişkin ihbarnamelerin davacıya 24.11.2005 tarihinde tebliğ edildiği, uzlaşma talebi üzerine uzlaşma komisyonunca teklif edilen miktarların davacı tarafından kabul edilmemesi nedeniyle uzlaşmaya varılamadığı, davacının ihbarnamelere karşı 30.1.2006 tarihinde Şanlıurfa Asliye Hukuk Hakimliği havalesiyle 8.2.2006 tarihinde kayda giren dilekçe ile dava açtığının anlaşıldığı, olayda, dava açma süresinin 2577 sayılı Yasanın 7. maddesi uyarınca uzlaşmanın vaki

olmadığına dair tutanağın davacıya tebliğinden itibaren 15 gün olduğu, uzlaşmanın sağlanamadığı 28.12.2006 tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlayan dava açma süresinin 12.1.2006 tarihinde sona erdiği, bu tarihin kurban bayramına denk gelmesinden dolayı, tatili izleyen ilk iş günü olan 16.1.2006 tarihinde dava açılması gerekirken bu süre geçirildikten sonra 30.1.2006 tarihinde açılan davanın esasının incelenme olanağının bulunmadığı gerekçesiyle süre aşımı yönünden reddeden Gaziantep Vergi Mahkemesinin 14.4.2006 tarih ve E:2006/149, K:2006/300 sayılı kararının; dava açmakla yetkili şirket müdürü ... 'ın 16.1.2006 tarihinde hastalanması nedeniyle 16.1.2006 ila 31.1.2006 tarihleri arasında raporlu bulunduğu, bu sebeple söz konusu sürede dava ikame edilemediği ileri sürülerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Yasal dayanaktan yoksun olan temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay savcısı Zerrin Güngör'ün Düşüncesi: İdare ve vergi mahkemelerince verilen kararların temyizen incelenerek bozulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nedenlerin bulunması gerekmektedir.

Temyiz dilekçesinde öne sürülen hususlar, söz konusu maddede yazılı nedenlerden hiçbirisine uymadığından, istemin reddi ile temyiz edilen Mahkeme kararının onanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Tetkik Hakimi Seran Karatanının Düşüncesi : İleri sürülen iddialar usule ve hukuka uygun Vergi Mahkemesi kararının bozulmasını gerektirecek nitelikte bulunmadığından temyiz isteminin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Dokuzuncu Dairesince işin gereği görüşüldü:

KARAR : Dayandığı hukuki ve kanuni nedenlerle gerekçesi yukarıda açıklanan Vergi Mahkemesi kararı, aynı gerekçe ve nedenlerle Dairemizce de uygun görülmüş olup, temyiz istemine ilişkin dilekçede ileri sürülen iddialar, sözü geçen kararın bozulmasını sağlayacak durumda bulunmamaktadır. Her ne kadar davacı tarafından yetkili şirket müdürünün 16.1.2006 tarihinde hastalanması nedeniyle 16.1.2006 ila 31.1.2006 tarihleri arasında raporlu bulunduğu, bu sebeple söz konusu sürede dava ikame edilemediği ileri sürülmekte ise de; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mücbir sebepler başlığı altında yer alan 13. maddesinin 1. fıkrasında, vergi ödevlerinden birinin yerine getirilmesine engel olabilecek derecede ağır kaza ve ağır hastalık hallerinin mücbir sebep olarak kabulünün gerektiği belirtilmiş olup, anılan Yasanın 13. maddesinde sayılan mücbir sebepler

vergi ödevlerinin yerine getirilmesine ilişkin süreleri keseceğinden, vergi ve ceza muhataplarının adlarına tarh olunan vergi ve kesilen cezalara karşı açacakları dava; dava açma sürelerini kesmeyip, dava açma mükellefin ödevlerinden sayılamayacağından ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ile bu Kanunun 31.maddesiyle yollamada bulunulan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun, İdari Yargılama Usulünde tatbik edilmesi gereken maddeleri arasında, dava açma süresinin hastalık veya sair mücbir sebepler halinde duracağına dair bir hüküm de yer almadığından ileri sürülen iddiada isabet bulunmamaktadır. Kaldı ki, rahatsızlığı nedeniyle davasını bizzat açamayan davacının davasını her zaman için tayin edeceği bir vekil vasıtasıyla süresinde açması da mümkündür.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle temyiz isteminin reddine ve kararın onanmasına, 28,90.- YTL ilam harcının temyiz isteminde bulunandan alınmasına, 20.05.2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

T.C. DANIŞTAY 10. DAİRE E. 2009/16691 K. 2013/3344 T. 15.4.2013

ÖZET : Dava, Sosyal Güvenlik Kurumu Antalya Sigorta İl Müdürlüğü personelinin maaş, ücret ve diğer ödemelerinin Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. Antalya Şubesi aracılığıyla yapılmasına dair usul ve esasları belirlemek amacıya adları geçen banka şubesi ile İl Müdürlüğü arasında imzalanan protokolün, Resmi Gazete'de yayımlanan "Banka Promosyonları "konulu 2007/21 Sayılı Başbakanlık Genelgesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemiyle açılmıştır. Kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin ödenmesi ile bankalar tarafından verilen promosyonun dağıtımına dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün (6) sıra No.lu Genel Tebliği ve "Banka Promosyonları "konulu Başbakanlık Genelgesi ile düzenlenmiştir. Sözü edilen Tebliğ ve Genelgeye, bir başka ifade ile genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka ile yapılan protokolün, idarenin bir uygulama işlemi olduğu dikkate alındığında, bu işlemin (protokolün) dayanağı olan düzenleyici işlemlere aykırı olduğu ileri sürülerek üçüncü kişiler tarafından iptali istemiyle açılan davaların görüm ve çözümünde, idari yargı yeri görevlidir. Tarafların karşılıklı ve eşit iradeleri sonucu hazırlanan davaya konu protokolün,

kapsamında bulunan personele uygulanmasından veya tarafları arasında çıkan uyuşmazlıkların çözümünde ise adli yargı yeri görevli bulunmaktadır. İdare Mahkemesince; genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka şubesi ile yapılan protokolün, üçüncü kişi olan davacı sendika tarafından iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, idari yargının görevli olduğu hususu gözetilmeden verilen kararda usul hükümleri yönünden hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

İstemin Özeti : Antalya 1. İdare Mahkemesi'nin 24.6.2009 tarih ve E:2008/253, K:2009/796 Sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi Düşüncesi: Kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin ödenmesi ile bankalar tarafından verilen promosyonun dağıtımına dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün (6) sıra numaralı Genel Tebliği ve Başbakanlık Genelgesiyle düzenlenmiştir.

İdarece, sözü edilen Tebliğ ve Genelgeye, bir başka ifade ile genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka ile yapılan protokolün, üçüncü kişiler tarafından iptali isteminden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargıda görülmesi gerekmektedir.

Tarafların karşılıklı ve eşit iradeleri sonucu hazırlanan davaya konu protokolün, tarafları arasında çıkan uyuşmazlıkların çözümünde ise, adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

İdare Mahkemesince; genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka şubesi ile yapılan protokolün, üçüncü kişi olan davacı sendika tarafından iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, idari yargının görevli olduğu hususu gözetilmeden verilen kararda usul hükümleri yönünden hukuka uygunluk görülmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulüyle mahkeme kararının bozulmasına karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm verilen Danıştay Onuncu Dairesince işin gereği görüşüldü:

KARAR : Dava, Sosyal Güvenlik Kurumu Antalya Sigorta İl Müdürlüğü personelinin maaş, ücret ve diğer ödemelerinin Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. Antalya Şubesi aracılığıyla yapılmasına dair usul ve esasları belirlemek amacıya adları geçen banka şubesi ile İl Müdürlüğü arasında 18.10.2007 tarihinde imzalanan protokolün, 20.7.2007 tarih ve 26888 Sayılı

Resmi Gazete'de yayımlanan "Banka Promosyonları "konulu 2007/21 Sayılı Başbakanlık Genelgesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemiyle açılmıştır.

Antalya 1. İdare Mahkemesince; davaya konu edilen maaş protokolünün kamu hizmetinin yürütülmesine dair bir nitelik taşımadığı, protokolün tarafların serbest iradesiyle özel hukuk hükümlerine göre yapılmış olduğu dikkate alındığında, protokolün iptali isteminden kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görevinde olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından, anılan idare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 164. maddesinde; Kanun kapsamındaki personele çeşitli adlar altında yapılan ayni ve nakdi tüm ödemelerle ilgili esas ve usulleri belirlemek, tahakkuk ve ödemeye karar almak hususunda Maliye Bakanlığı yetkili kılınmış, bu bağlamda aylık ve ücret ödemeleriyle ilgili olarak Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından çıkartılan ve 14.1.2003 tarih ve 24993 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğünün 6 sıra No.lu Genel Tebliği'nin Tahakkuk Dairelerince Yapılacak İşlemler bölümünün 2. maddesinde "... İlgili tahakkuk dairesi, banka şubesinin kurum ya da kuruluşa yakınlığı, lokal genişliği, personel, makine ve ekipman imkanları, işlem hacmi, otomasyon uygulamasına geçip geçmediği, otomatik para çekme makineleri (ATM) vasıtasıyla para çekme imkanı sağlaması gibi hususları dikkate alarak aylıkların hangi banka ve şubeden ödeneceğini belirleyecektir..."; 3. maddesinde de; "... Yukarıda açıklandığı şekilde belirlenecek banka şubesi ile aylıkların zamanında ödenmesini sağlayan ve bunun için gerekli şartlar ve alınacak tedbirler ile bu Tebliğde belirtilen esasları içerecek şekilde bir protokol yapılacaktır..." düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu çerçevede, kamu kurum ve kuruluşlarının, aylıkların ödeneceği bankalarla protokol imzalamaları karşılığında, bankalar, yapılan bu protokoller karşılığında sunacakları hizmet kalitesinin dışında ilgili kurumlara promosyon adı altında aynı veya nakdi ek mali imkanlar sunmuş, ancak sunulan bu ek mali imkanların tasarrufuna dair herhangi bir düzenleme bulunmadığından uygulamada bu imkanlar kurum hizmetlerine tahsis edilmiş ve/veya çalışanlara paylaştırılmış, yanı bu husus ilgili kurumların takdirine bırakılmıştır.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 1. Maddesinde; Bu Kanunun amacının, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir

şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemek olduğu belirtilmiş, 2. maddesinde; bu Kanunun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrolünü kapsadığı kuralına yer verilmiş, 83 maddesinde de, bu Kanun hükümlerinin Bakanlar Kurulunca yürütüleceği belirtilmiştir.

Öte yandan; 20.7.2007 tarih ve 26888 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Banka Promosyonları" konulu 2007/21 Sayılı Genelgenin 1. maddesinde; kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin Maliye Bakanlığı Muhasabat Genel Müdürlüğünün (6) sıra numaralı Tebliğinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde bankalar vasıtasıyla ödenmesine devam edileceği, 2. maddesinde; aylık ve ücretlerin hangi banka aracılığı ile ödeneceğinin, oluşturulacak üç kişilik bir komisyon tarafından istekli bankalardan teklif alınmak suretiyle tespit edileceği, 3. maddesinde; bankalar ile yapılacak protokollerin süresinin iki yıldan az, beş yıldan çok olmayacağı, 4. maddesinde; yapılan protokoller uyarınca, banka tarafından verilecek promosyon miktarının tamamının personele dağıtılması genel ilke olarak benimsenmekle birlikte, toplam miktarının üçte birini geçmemek üzere komisyonca belirlenecek tutarın, birim personelinin ihtiyaçları doğrultusunda kullanılmak üzere ayrılabileceği, 6. maddesinde; bu Genelgenin yayımı tarihinden önce kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin ödenmesine yönelik olarak kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili bankalarla yapmış oldukları ve halen yürürlükte bulunan protokollerin sürelerinin bitimine kadar geçerli olacağı öngörülmüştür.

Dava dosyasının incelenmesinden; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Türkiye Vakıflar Bankası Genel Müdürlüğü arasında merkez ve taşra teşkilatının maaş ödemelerine dair olarak 13.3.2007 tarihinde çerçeve protokol imzalandığı, çerçeve protokolün 1. maddesinde, protokolün amacının Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı merkez ve taşra teşkilatı personelinin maaş, ücret ve diğer ödemelerinin Türkiye Vakıflar Bankası aracılığı ile ödenmesine dair uygulama kurallarını düzenlemek olarak belirtildiği, yapılan bu çerçeve anlaşma uyarınca Kurumun merkez ve taşra teşkilatının maaş protokolünün 15 Nisan 2007 tarihinden 15 Nisan 2010 tarihine kadar Vakıflar Bankası ile devam ettirilmesi, yapılacak protokollerde banka tarafından bir ödeme söz konusu olması durumunda %70'inin personele, geriye kalan %30'unun il müdürlükleri ihtiyaçlarında kullanılmasının 23.7.2007 tarihli talimatname ile duyurulduğu, bunun üzerine. Sosyal Güvenlik Kurumu Antalya Sigorta İl Müdürlüğü ile Vakıflar Bankası Antalya Şubesi arasında maaş ödemelerine dair olarak 18.10.2007 tarihinde imzalanan protokolün. 2007/21 Sayılı Başbakanlık Genelgesinden

sonra imzalandığı, dolayısıyla yapılan protokolün anılan Genelge hükümlerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemiyle dava açıldığı anlaşılmaktadır.

2577 Sayılı Kanunun 2. maddesinde, idari işlemler hakkında menfaati ihlal edilenler tarafından açılacak iptal davaları idari dava türleri arasında gösterilmiştir.

Bilindiği gibi idari işlemler, idarenin, idare hukuku kurallarına dayanarak tek yanlı irade açıklamasıyla yaptığı işlemlerdir. Bunların hukuki sonuç doğurabilmesi için idarenin iradesini açıklaması yeterlidir. Karşı tarafın herhangi bir işlemde bulunmasına gerek yoktur. Bu işlemler, idarenin, idare hukuku alanında yaptığı tek yanlı, kesin ve doğrudan uygulanabilir hukuki işlemlerdir.

Kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin ödenmesi ile bankalar tarafından verilen promosyonun dağıtımına dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün (6) sıra No.lu Genel Tebliği ve "Banka Promosyonları "konulu Başbakanlık Genelgesi ile düzenlenmiştir

Sözü edilen Tebliğ ve Genelgeye, bir başka ifade ile genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka ile yapılan protokolün, idarenin bir uygulama işlemi olduğu dikkate alındığında, bu işlemin (protokolün) dayanağı olan düzenleyici işlemlere aykırı olduğu ilen sürülerek üçüncü kişiler tarafından iptali istemiyle açılan davaların görüm ve çözümünde, idari yargı yeri görevlidir.

Tarafların karşılıklı ve eşit iradeleri sonucu hazırlanan davaya konu protokolün, kapsamında bulunan personele uygulanmasından veya tarafları arasında çıkan uyuşmazlıkların çözümünde ise adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

İdare Mahkemesince; genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka şubesi ile yapılan protokolün, üçüncü kişi olan davacı sendika tarafından iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, idari yargının görevli olduğu hususu gözetilmeden verilen kararda usul hükümleri yönünden hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, 2577 Sayılı Kanunun 49. maddesi uyarınca davacı sendikanın temyiz isteminin kabulü ile, Antalya 1. İdare Mahkemesi'nin 24.6.2009 tarih ve E.2008/253, K:2009/796 Sayılı kararının BOZULMASINA, dosyanın yeniden karar verilmek üzere anılan Mahkemeye gönderilmesine, 15.04.2013 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

T.C. DANIŞTAY 10. DAİRE E. 2009/16691 K. 2013/3344 T. 15.4.2013

ÖZET : Dava, Sosyal Güvenlik Kurumu Antalya Sigorta İl Müdürlüğü personelinin maaş, ücret ve diğer ödemelerinin Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. Antalya Şubesi aracılığıyla yapılmasına dair usul ve esasları belirlemek amacıya adları geçen banka şubesi ile İl Müdürlüğü arasında imzalanan protokolün, Resmi Gazete'de yayımlanan "Banka Promosyonları "konulu 2007/21 Sayılı Başbakanlık Genelgesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemiyle açılmıştır. Kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin ödenmesi ile bankalar tarafından verilen promosyonun dağıtımına dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün (6) sıra No.lu Genel Tebliği ve "Banka Promosyonları "konulu Başbakanlık Genelgesi ile düzenlenmiştir. Sözü edilen Tebliğ ve Genelgeye, bir başka ifade ile genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka ile yapılan protokolün, idarenin bir uygulama işlemi olduğu dikkate alındığında, bu işlemin (protokolün) dayanağı olan düzenleyici işlemlere aykırı olduğu ileri sürülerek üçüncü kişiler tarafından iptali istemiyle açılan davaların görüm ve çözümünde, idari yargı yeri görevlidir. Tarafların karşılıklı ve eşit iradeleri sonucu hazırlanan davaya konu protokolün, kapsamında bulunan personele uygulanmasından veya tarafları arasında çıkan uyuşmazlıkların çözümünde ise adli yargı yeri görevli bulunmaktadır. İdare Mahkemesince; genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka şubesi ile yapılan protokolün, üçüncü kişi olan davacı sendika tarafından iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, idari yargının görevli olduğu hususu gözetilmeden verilen kararda usul hükümleri yönünden hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

İstemin Özeti : Antalya 1. İdare Mahkemesi'nin 24.6.2009 tarih ve E:2008/253, K:2009/796 Sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti: Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi Düşüncesi: Kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin ödenmesi ile bankalar tarafından verilen promosyonun dağıtımına dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün (6) sıra numaralı Genel Tebliği ve Başbakanlık Genelgesiyle düzenlenmiştir.

İdarece, sözü edilen Tebliğ ve Genelgeye, bir başka ifade ile genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka ile yapılan protokolün, üçüncü kişiler tarafından iptali isteminden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargıda görülmesi gerekmektedir.

Tarafların karşılıklı ve eşit iradeleri sonucu hazırlanan davaya konu protokolün, tarafları arasında çıkan uyuşmazlıkların çözümünde ise, adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

İdare Mahkemesince; genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka şubesi ile yapılan protokolün, üçüncü kişi olan davacı sendika tarafından iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, idari yargının görevli olduğu hususu gözetilmeden verilen kararda usul hükümleri yönünden hukuka uygunluk görülmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulüyle mahkeme kararının bozulmasına karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm verilen Danıştay Onuncu Dairesince işin gereği görüşüldü:

KARAR : Dava, Sosyal Güvenlik Kurumu Antalya Sigorta İl Müdürlüğü personelinin maaş, ücret ve diğer ödemelerinin Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. Antalya Şubesi aracılığıyla yapılmasına dair usul ve esasları belirlemek amacıya adları geçen banka şubesi ile İl Müdürlüğü arasında 18.10.2007 tarihinde imzalanan protokolün, 20.7.2007 tarih ve 26888 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Banka Promosyonları "konulu 2007/21 Sayılı Başbakanlık Genelgesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemiyle açılmıştır.

Antalya 1. İdare Mahkemesince; davaya konu edilen maaş protokolünün kamu hizmetinin yürütülmesine dair bir nitelik taşımadığı, protokolün tarafların serbest iradesiyle özel hukuk hükümlerine göre yapılmış olduğu dikkate alındığında, protokolün iptali isteminden kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görevinde olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından, anılan idare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 164. maddesinde; Kanun kapsamındaki personele çeşitli adlar altında yapılan ayni ve nakdi tüm ödemelerle ilgili esas ve usulleri belirlemek, tahakkuk ve ödemeye karar almak hususunda Maliye Bakanlığı yetkili kılınmış, bu bağlamda aylık ve ücret ödemeleriyle ilgili olarak Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından çıkartılan ve 14.1.2003 tarih ve 24993 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğünün 6 sıra No.lu Genel Tebliği'nin Tahakkuk Dairelerince Yapılacak İşlemler bölümünün 2. maddesinde "... İlgili tahakkuk dairesi, banka şubesinin kurum ya da

kuruluşa yakınlığı, lokal genişliği, personel, makine ve ekipman imkanları, işlem hacmi, otomasyon uygulamasına geçip geçmediği, otomatik para çekme makineleri (ATM) vasıtasıyla para çekme imkanı sağlaması gibi hususları dikkate alarak aylıkların hangi banka ve şubeden ödeneceğini belirleyecektir..."; 3. maddesinde de; "... Yukarıda açıklandığı şekilde belirlenecek banka şubesi ile aylıkların zamanında ödenmesini sağlayan ve bunun için gerekli şartlar ve alınacak tedbirler ile bu Tebliğde belirtilen esasları içerecek şekilde bir protokol yapılacaktır..." düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu çerçevede, kamu kurum ve kuruluşlarının, aylıkların ödeneceği bankalarla protokol imzalamaları karşılığında, bankalar, yapılan bu protokoller karşılığında sunacakları hizmet kalitesinin dışında ilgili kurumlara promosyon adı altında aynı veya nakdi ek mali imkanlar sunmuş, ancak sunulan bu ek mali imkanların tasarrufuna dair herhangi bir düzenleme bulunmadığından uygulamada bu imkanlar kurum hizmetlerine tahsis edilmiş ve/veya çalışanlara paylaştırılmış, yanı bu husus ilgili kurumların takdirine bırakılmıştır.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 1. Maddesinde; Bu Kanunun amacının, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemek olduğu belirtilmiş, 2. maddesinde; bu Kanunun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrolünü kapsadığı kuralına yer verilmiş, 83 maddesinde de, bu Kanun hükümlerinin Bakanlar Kurulunca yürütüleceği belirtilmiştir.

Öte yandan; 20.7.2007 tarih ve 26888 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Banka Promosyonları" konulu 2007/21 Sayılı Genelgenin 1. maddesinde; kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin Maliye Bakanlığı Muhasabat Genel Müdürlüğünün (6) sıra numaralı Tebliğinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde bankalar vasıtasıyla ödenmesine devam edileceği, 2. maddesinde; aylık ve ücretlerin hangi banka aracılığı ile ödeneceğinin, oluşturulacak üç kişilik bir komisyon tarafından istekli bankalardan teklif alınmak suretiyle tespit edileceği, 3. maddesinde; bankalar ile yapılacak protokollerin süresinin iki yıldan az, beş yıldan çok olmayacağı, 4. maddesinde; yapılan protokoller uyarınca, banka tarafından verilecek promosyon miktarının tamamının personele dağıtılması genel ilke olarak benimsenmekle birlikte, toplam miktarının üçte birini geçmemek üzere komisyonca belirlenecek tutarın, birim personelinin ihtiyaçları doğrultusunda

kullanılmak üzere ayrılabileceği, 6. maddesinde; bu Genelgenin yayımı tarihinden önce kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin ödenmesine yönelik olarak kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili bankalarla yapmış oldukları ve halen yürürlükte bulunan protokollerin sürelerinin bitimine kadar geçerli olacağı öngörülmüştür.

Dava dosyasının incelenmesinden; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Türkiye Vakıflar Bankası Genel Müdürlüğü arasında merkez ve taşra teşkilatının maaş ödemelerine dair olarak 13.3.2007 tarihinde çerçeve protokol imzalandığı, çerçeve protokolün 1. maddesinde, protokolün amacının Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı merkez ve taşra teşkilatı personelinin maaş, ücret ve diğer ödemelerinin Türkiye Vakıflar Bankası aracılığı ile ödenmesine dair uygulama kurallarını düzenlemek olarak belirtildiği, yapılan bu çerçeve anlaşma uyarınca Kurumun merkez ve taşra teşkilatının maaş protokolünün 15 Nisan 2007 tarihinden 15 Nisan 2010 tarihine kadar Vakıflar Bankası ile devam ettirilmesi, yapılacak protokollerde banka tarafından bir ödeme söz konusu olması durumunda %70'inin personele, geriye kalan %30'unun il müdürlükleri ihtiyaçlarında kullanılmasının 23.7.2007 tarihli talimatname ile duyurulduğu, bunun üzerine. Sosyal Güvenlik Kurumu Antalya Sigorta İl Müdürlüğü ile Vakıflar Bankası Antalya Şubesi arasında maaş ödemelerine dair olarak 18.10.2007 tarihinde imzalanan protokolün. 2007/21 Sayılı Başbakanlık Genelgesinden sonra imzalandığı, dolayısıyla yapılan protokolün anılan Genelge hükümlerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemiyle dava açıldığı anlaşılmaktadır.

2577 Sayılı Kanunun 2. maddesinde, idari işlemler hakkında menfaati ihlal edilenler tarafından açılacak iptal davaları idari dava türleri arasında gösterilmiştir.

Bilindiği gibi idari işlemler, idarenin, idare hukuku kurallarına dayanarak tek yanlı irade açıklamasıyla yaptığı işlemlerdir. Bunların hukuki sonuç doğurabilmesi için idarenin iradesini açıklaması yeterlidir. Karşı tarafın herhangi bir işlemde bulunmasına gerek yoktur. Bu işlemler, idarenin, idare hukuku alanında yaptığı tek yanlı, kesin ve doğrudan uygulanabilir hukuki işlemlerdir.

Kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin ödenmesi ile bankalar tarafından verilen promosyonun dağıtımına dair usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün (6) sıra No.lu Genel Tebliği ve "Banka Promosyonları "konulu Başbakanlık Genelgesi ile düzenlenmiştir

Sözü edilen Tebliğ ve Genelgeye, bir başka ifade ile genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka ile yapılan protokolün, idarenin bir uygulama işlemi olduğu dikkate alındığında, bu işlemin (

protokolün) dayanağı olan düzenleyici işlemlere aykırı olduğu ilen sürülerek üçüncü kişiler tarafından iptali istemiyle açılan davaların görüm ve çözümünde, idari yargı yeri görevlidir.

Tarafların karşılıklı ve eşit iradeleri sonucu hazırlanan davaya konu protokolün, kapsamında bulunan personele uygulanmasından veya tarafları arasında çıkan uyuşmazlıkların çözümünde ise adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

İdare Mahkemesince; genel düzenleyici işlemlerin uygulanması niteliğinde olan ve ilgili banka şubesi ile yapılan protokolün, üçüncü kişi olan davacı sendika tarafından iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, idari yargının görevli olduğu hususu gözetilmeden verilen kararda usul hükümleri yönünden hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, 2577 Sayılı Kanunun 49. maddesi uyarınca davacı sendikanın temyiz isteminin kabulü ile, Antalya 1. İdare Mahkemesi'nin 24.6.2009 tarih ve E.2008/253, K:2009/796 Sayılı kararının BOZULMASINA, dosyanın yeniden karar verilmek üzere anılan Mahkemeye gönderilmesine, 15.04.2013 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

T.C. DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ GENEL KURULU

E. 2011/943 K. 2013/4759 T. 26.12.2013

ÖZET : Dava; Ceza İnfaz Kurumları Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün bazı maddelerinin iptali istemine ilişkindir. Dava konusu uyuşmazlıkta da, davacının iletişim olanaklarının kısıtlanmaması için yaptığı başvurunun Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla reddi üzerine başlayan süreçte, 4675 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ilgili mercilere itiraz isteminde bulunulması üzerine, dava konusu Tüzük hükümleri temel alınarak verilen Ağır Ceza Mahkemesi kararı idari davaya konu edilemez nitelikte ise de, bu kararın Tüzük hükümlerinin uygulanması niteliğinde ve davacının hukuki durumunu etkileyen bir karar olduğu açıktır. İdari davaya konu edilemeyen bir işlemin kişilerin hukuki durumlarını etkilemesi de, düzenleyici işlemin uygulanması olarak kabul edilebilecek ve bu uygulamanın dayanağı olan düzenleyici

işlem, uygulamadan itibaren altmış gün içinde idari davaya konu edilebilecektir. Bu itibarla davanın esasının incelenmesi gerekmektedir.

İstemin Özeti : Danıştay Onuncu Dairesinin 26/11/2010 günlü, E:2010/8749, K:2010/9476 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması, davacı tarafından istenilmektedir.

Savunmaların Özeti : İstemin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Volkan ÇAKMAK

Düşüncesi : 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasası'nın ilanı gereken düzenleyici işlemlerin uygulanması üzerine açılacak davalarda süre hususunu düzenleyen 7.maddesinin 4.fıkrasında; ilanı gereken düzenleyici işlemler için dava süresinin, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı; ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Madde metninde; "uygulanan işlem veya hem düzenleyici hem uygulama işlemi dava konusu edilebilir" şeklinde bir düzenlemeye yer verildiğinden ve 2577 sayılı Kanun'un genel sistematiği, düzenleniş biçimi, idarenin işlem ve eylemlerine ilişkin bir yargılama usulüne yönelik belirleme yaptığından, uygulama işleminin de bir idari işlem olması gerektiği; yasa koyucunun uygulama işleminden kastının (uygulama işleminin de davaya konu edilmesini öngörmesi nedeniyle), idari mercilerce tesis edilmiş idari davaya konu edilebilir bir uygulama işlemi olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu nedenle, yargı mercileri tarafından verilen ve idari davaya konu edilemeyeceği açık olan kararların uygulama işlemi olarak addedilemeyeceği ve dolayısıyla dava konusu Tüzüğün, Yasanın aradığı anlamda uygulanması niteliğinde olan 16/03/2010 günlü İdare Gözlem Kurulunun işlemi üzerine yasal süre içinde dava açılması gerekirken bu sürenin geçirilmesi suretiyle açılan davanın süre aşımı nedeniyle reddine yönelik temyize konu kararın onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, dosya incelendi, gereği görüşüldü:

KARAR : Dava; 20/03/2006 tarih ve 2006/10218 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen 06/04/2006 tarih ve 26131 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi ile 90. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının iptali istemiyle açılmıştır.

Danıştay Onuncu Dairesi 26/11/2010 günlü, E:2010/8749, K:2010/9476 sayılı kararıyla; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, dava açma süresinin, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da altmış gün olduğu; aynı maddenin 4. fıkrasında ise, ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı, ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine dava açabileceklerinin hükme bağlandığı; buna göre düzenleyici işleme karşı ilanını izleyen günden itibaren altmış günlük dava açma süresi içinde dava açılabileceği gibi, bu süre geçmiş olsa dahi, düzenleyici işlemin uygulanmasına ilişkin olarak bir işlem tesis edilmesi halinde, uygulama işlemi ile dayanağı olan düzenleyici işlemin ayrı ayrı veya birlikte, yine yasal dava açma süresi içinde dava konusu edilebilecekleri sonucuna ulaşıldığı; Silivri 4 Nolu L Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunan davacının, internet dahil her türlü iletişim ve haberleşme hakkına konulan sınırlamaların kaldırılması istemli başvurunun, İdare Gözlem Kurulunun 16/3/2010 tarih ve 2010/30 sayılı kararıyla, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi ile 90. maddesinin 3. fıkrası gerekçe gösterilmek suretiyle reddedildiği; bu kararın davacıya 16/3/2010 tarihinde tebliğ edildiği, davacının anılan karara yargı mercileri nezdinde itiraz ettiği, bu itiraz sürecinin sona ermesinin ardından dava yoluna başvurduğu, ancak 6/4/2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış olan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün, İdare Gözlem Kurulunun 16/3/2010 tarih ve 2010/30 sayılı işlem ile davacıya uygulandığı, bakılan davanın bu işlemin davacıya tebliğ edildiği tarih olan 16.3.2010 tarihinden itibaren 60 günlük süre içerisinde, en geç 17/5/2010 tarihinde açılması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra 28/6/2010 tarihinde açıldığı anlaşıldığından, davanın süre aşımı nedeniyle esastan incelenme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle reddine karar verildiği görülmektedir.

Davacı tarafından; temyiz isteminde bulunulmakta ve temyize konu kararın bozulması istenilmektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasası'nın "Dava açma süresi" başlıklı 7.maddesinde; dava açma süresinin, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde altmış gün olduğu; bu sürelerin idari uyuşmazlıklarda; yazılı bildirimin yapıldığı, tarihi izleyen günden başlayacağı; ilanı gereken düzenleyici işlemler için de dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlamakla birlikte; bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Alıntısı yapılan usul kuralı uyarınca, bir düzenleyici işlemin uygulanması

üzerine, düzenleyici işlem için geçerli olan dava açma süresinin, sona ermiş bulunsa dahi, yeniden işlemeye başlayacağı açıktır.

Diğer taraftan 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun

5. maddesinde; "Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle bu işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir." hükmüne yer verilmiş olup; aynı Kanun'un 6.maddesinde "İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir...İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren bir hafta içinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz, infaz hakimliğinin kurulduğu yer ağır ceza mahkemesine, ağır ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması halinde (2) numaralı daireye yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz." hükmü yer almaktadır. Aktarılan yasal düzenlemeden de anlaşıldığı üzere ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu veya hükümlülere, haklarında tesis edilen işlemlere karşı İnfaz Hakimliği nezdinde başvuru imkanı getirilmiş olup, İnfaz Hakimliğinin başvuruyu reddi halinde de Ağır Ceza Mahkemesine itiraz edilebilmesi yönünde olanak sağlanmıştır.

Somut olayda, Silivri 4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunan davacının, internet dahil her türlü iletişim ve haberleşme hakkına konulan sınırlamaların kaldırılması istemli başvurusunun, Silivri 4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun 16/3/2010 tarih ve 2010/30 sayılı kararıyla, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi ile 90. maddesinin 3. fıkrası gerekçe gösterilmek suretiyle reddedildiği; bu kararın davacıya 16/03/2010 tarihinde tebliğ edildiği, davacının 4675 sayılı Kanun uyarınca anılan karara yaptığı itirazın Silivri İnfaz Hakimliğinin 30/3/2010 tarih ve E:2010/121, K:2010/121 sayılı kararıyla reddi üzerine, bu karara karşı Silivri Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde itiraz ettiği, bu itirazının da adı geçen Mahkemenin 25/05/2010 tarih ve D.İş:2010/340 sayılı kararıyla reddedildiği ve 31/05/2010 günü söz konusu kararın tebliğ edilmesinin ardından, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi ile 90. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının iptali istemiyle 28/06/2010 gününde temyiz incelemesi yapılan davayı açtığı dolayısıyla davacının, aktarılan süreçteki itiraz başvuruları ile 4675 sayılı

Kanun'da öngörülen süreci tamamladığı ve bu Yasal süreci işlettikten sonra dava yoluna gittiği anlaşılmaktadır.

2577 sayılı Kanun hükümlerine göre; düzenleyici işlemler için ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlayan dava açma süresi içerisinde idari davaya konu edilmeyen düzenleyici işlemlerin, bu tarihten sonra davaya konu edilebilmeleri için, ilgili hakkında uygulama işlemi yapılmış olması, uygulama işleminin ise birlikte dava konusu yapıldığı düzenleyici işlemin uygulanması niteliğinde bulunması gerekmektedir. 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesinde sözü edilen "uygulama işlemi" kavramı, kural koyucu nitelikteki düzenleyici işlemlere dayanılarak ilgililer hakkında tesis edilen ve onların menfaatlerinin ihlal edilmesi sonucunu doğuran, başka bir ifadeyle hukuksal durumlarında değişiklik doğuran işlemleri ifade etmektedir.

Bu duruma göre, düzenleyici işleme karşı açılacak dava süresini yeniden başlatacak olan uygulama işleminin, idari davaya konu edilebilecek bir idari işlem olma zorunluluğu bulunmamaktadır. İdari davaya konu edilemeyen bir işlemin kişilerin hukuki durumlarını etkilemesi de, düzenleyici işlemin uygulanması olarak kabul edilebilecek ve bu uygulamanın dayanağı olan düzenleyici işlem, uygulamadan itibaren altmış gün içinde idari davaya konu edilebilecektir.

Dava konusu uyuşmazlıkta da, davacının iletişim olanaklarının kısıtlanmaması için yaptığı başvurunun Silivri 4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun 16/03/2010 tarih ve 2010/30 sayılı kararıyla reddi üzerine başlayan süreçte, 4675 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ilgili mercilere itiraz isteminde bulunulması üzerine, dava konusu Tüzük hükümleri temel alınarak verilen Silivri Ağır Ceza Mahkemesi kararı idari davaya konu edilemez nitelikte ise de, bu kararın Tüzük hükümlerinin uygulanması niteliğinde ve davacının hukuki durumunu etkileyen bir karar olduğu açıktır.

Bu durumda, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü hükümleri, davacıya 31/05/2010 günü tebliğ edilen, Silivri Ağır Ceza Mahkemesinin 25/05/2010 tarih ve D.İş:2010/340 sayılı kararı ile uygulanmış bulunduğundan, bu uygulamanın ardından, 2577 sayılı Kanun'da öngörülen altmış günlük süre zarfında 28/6/2010 günü açılan davanın Tüzük hükümleri yönünden süresinde olduğunun kabulü gerekmektedir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulüne, Danıştay Onuncu Dairesinin 26/11/2010 günlü, E:2010/8749, K:2010/9476 sayılı kararının bozulmasına, kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 26.12.2013 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C. DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ GENEL KURULU

E. 2011/943 K. 2013/4759 T. 26.12.2013

ÖZET : Dava; Ceza İnfaz Kurumları Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün bazı maddelerinin iptali istemine ilişkindir. Dava konusu uyuşmazlıkta da, davacının iletişim olanaklarının kısıtlanmaması için yaptığı başvurunun Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla reddi üzerine başlayan süreçte, 4675 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ilgili mercilere itiraz isteminde bulunulması üzerine, dava konusu Tüzük hükümleri temel alınarak verilen Ağır Ceza Mahkemesi kararı idari davaya konu edilemez nitelikte ise de, bu kararın Tüzük hükümlerinin uygulanması niteliğinde ve davacının hukuki durumunu etkileyen bir karar olduğu açıktır. İdari davaya konu edilemeyen bir işlemin kişilerin hukuki durumlarını etkilemesi de, düzenleyici işlemin uygulanması olarak kabul edilebilecek ve bu uygulamanın dayanağı olan düzenleyici işlem, uygulamadan itibaren altmış gün içinde idari davaya konu edilebilecektir. Bu itibarla davanın esasının incelenmesi gerekmektedir.

İstemin Özeti : Danıştay Onuncu Dairesinin 26/11/2010 günlü, E:2010/8749, K:2010/9476 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması, davacı tarafından istenilmektedir.

Savunmaların Özeti : İstemin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Volkan ÇAKMAK

Düşüncesi : 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasası'nın ilanı gereken düzenleyici işlemlerin uygulanması üzerine açılacak davalarda süre hususunu düzenleyen 7.maddesinin 4.fıkrasında; ilanı gereken düzenleyici işlemler için dava süresinin, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı; ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Madde metninde; "uygulanan işlem veya hem düzenleyici hem uygulama işlemi dava konusu edilebilir" şeklinde bir düzenlemeye yer verildiğinden ve 2577 sayılı Kanun'un genel sistematiği, düzenleniş biçimi, idarenin işlem ve eylemlerine ilişkin bir yargılama usulüne yönelik belirleme yaptığından, uygulama işleminin de bir idari işlem olması gerektiği; yasa koyucunun uygulama işleminden kastının (uygulama işleminin de davaya konu edilmesini öngörmesi nedeniyle), idari mercilerce tesis edilmiş idari davaya

konu edilebilir bir uygulama işlemi olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu nedenle, yargı mercileri tarafından verilen ve idari davaya konu edilemeyeceği açık olan kararların uygulama işlemi olarak addedilemeyeceği ve dolayısıyla dava konusu Tüzüğün, Yasanın aradığı anlamda uygulanması niteliğinde olan 16/03/2010 günlü İdare Gözlem Kurulunun işlemi üzerine yasal süre içinde dava açılması gerekirken bu sürenin geçirilmesi suretiyle açılan davanın süre aşımı nedeniyle reddine yönelik temyize konu kararın onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, dosya incelendi, gereği görüşüldü:

KARAR : Dava; 20/03/2006 tarih ve 2006/10218 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen 06/04/2006 tarih ve 26131 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi ile 90. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının iptali istemiyle açılmıştır.

Danıştay Onuncu Dairesi 26/11/2010 günlü, E:2010/8749, K:2010/9476 sayılı kararıyla; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, dava açma süresinin, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da altmış gün olduğu; aynı maddenin 4. fıkrasında ise, ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı, ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine dava açabileceklerinin hükme bağlandığı; buna göre düzenleyici işleme karşı ilanını izleyen günden itibaren altmış günlük dava açma süresi içinde dava açılabileceği gibi, bu süre geçmiş olsa dahi, düzenleyici işlemin uygulanmasına ilişkin olarak bir işlem tesis edilmesi halinde, uygulama işlemi ile dayanağı olan düzenleyici işlemin ayrı ayrı veya birlikte, yine yasal dava açma süresi içinde dava konusu edilebilecekleri sonucuna ulaşıldığı; Silivri 4 Nolu L Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunan davacının, internet dahil her türlü iletişim ve haberleşme hakkına konulan sınırlamaların kaldırılması istemli başvurunun, İdare Gözlem Kurulunun 16/3/2010 tarih ve 2010/30 sayılı kararıyla, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi ile 90. maddesinin 3. fıkrası gerekçe gösterilmek suretiyle reddedildiği; bu kararın davacıya 16/3/2010 tarihinde tebliğ edildiği, davacının anılan karara yargı mercileri nezdinde itiraz ettiği, bu itiraz sürecinin sona ermesinin ardından dava yoluna başvurduğu, ancak 6/4/2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış olan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün, İdare

Gözlem Kurulunun 16/3/2010 tarih ve 2010/30 sayılı işlem ile davacıya uygulandığı, bakılan davanın bu işlemin davacıya tebliğ edildiği tarih olan 16.3.2010 tarihinden itibaren 60 günlük süre içerisinde, en geç 17/5/2010 tarihinde açılması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra 28/6/2010 tarihinde açıldığı anlaşıldığından, davanın süre aşımı nedeniyle esastan incelenme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle reddine karar verildiği görülmektedir.

Davacı tarafından; temyiz isteminde bulunulmakta ve temyize konu kararın bozulması istenilmektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasası'nın "Dava açma süresi" başlıklı 7.maddesinde; dava açma süresinin, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde altmış gün olduğu; bu sürelerin idari uyuşmazlıklarda; yazılı bildirimin yapıldığı, tarihi izleyen günden başlayacağı; ilanı gereken düzenleyici işlemler için de dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlamakla birlikte; bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Alıntısı yapılan usul kuralı uyarınca, bir düzenleyici işlemin uygulanması üzerine, düzenleyici işlem için geçerli olan dava açma süresinin, sona ermiş bulunsa dahi, yeniden işlemeye başlayacağı açıktır.

Diğer taraftan 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun

5. maddesinde; "Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle bu işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir." hükmüne yer verilmiş olup; aynı Kanun'un 6.maddesinde "İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir...İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren bir hafta içinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz, infaz hakimliğinin kurulduğu yer ağır ceza mahkemesine, ağır ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması halinde (2) numaralı daireye yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz." hükmü yer almaktadır. Aktarılan yasal düzenlemeden de anlaşıldığı üzere ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu veya hükümlülere, haklarında tesis edilen işlemlere karşı İnfaz Hakimliği nezdinde başvuru imkanı getirilmiş olup, İnfaz Hakimliğinin başvuruyu reddi halinde de Ağır Ceza Mahkemesine itiraz edilebilmesi yönünde olanak sağlanmıştır.

Somut olayda, Silivri 4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunan davacının, internet dahil her türlü iletişim ve haberleşme hakkına konulan sınırlamaların kaldırılması istemli başvurusunun, Silivri 4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun 16/3/2010 tarih ve 2010/30 sayılı kararıyla, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi ile 90. maddesinin 3. fıkrası gerekçe gösterilmek suretiyle reddedildiği; bu kararın davacıya 16/03/2010 tarihinde tebliğ edildiği, davacının 4675 sayılı Kanun uyarınca anılan karara yaptığı itirazın Silivri İnfaz Hakimliğinin 30/3/2010 tarih ve E:2010/121, K:2010/121 sayılı kararıyla reddi üzerine, bu karara karşı Silivri Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde itiraz ettiği, bu itirazının da adı geçen Mahkemenin 25/05/2010 tarih ve D.İş:2010/340 sayılı kararıyla reddedildiği ve 31/05/2010 günü söz konusu kararın tebliğ edilmesinin ardından, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendi ile 90. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının iptali istemiyle 28/06/2010 gününde temyiz incelemesi yapılan davayı açtığı dolayısıyla davacının, aktarılan süreçteki itiraz başvuruları ile 4675 sayılı Kanun'da öngörülen süreci tamamladığı ve bu Yasal süreci işlettikten sonra dava yoluna gittiği anlaşılmaktadır.

2577 sayılı Kanun hükümlerine göre; düzenleyici işlemler için ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlayan dava açma süresi içerisinde idari davaya konu edilmeyen düzenleyici işlemlerin, bu tarihten sonra davaya konu edilebilmeleri için, ilgili hakkında uygulama işlemi yapılmış olması, uygulama işleminin ise birlikte dava konusu yapıldığı düzenleyici işlemin uygulanması niteliğinde bulunması gerekmektedir. 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesinde sözü edilen "uygulama işlemi" kavramı, kural koyucu nitelikteki düzenleyici işlemlere dayanılarak ilgililer hakkında tesis edilen ve onların menfaatlerinin ihlal edilmesi sonucunu doğuran, başka bir ifadeyle hukuksal durumlarında değişiklik doğuran işlemleri ifade etmektedir.

Bu duruma göre, düzenleyici işleme karşı açılacak dava süresini yeniden başlatacak olan uygulama işleminin, idari davaya konu edilebilecek bir idari işlem olma zorunluluğu bulunmamaktadır. İdari davaya konu edilemeyen bir işlemin kişilerin hukuki durumlarını etkilemesi de, düzenleyici işlemin uygulanması olarak kabul edilebilecek ve bu uygulamanın dayanağı olan düzenleyici işlem, uygulamadan itibaren altmış gün içinde idari davaya konu edilebilecektir.

Dava konusu uyuşmazlıkta da, davacının iletişim olanaklarının kısıtlanmaması için yaptığı başvurunun Silivri 4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun 16/03/2010 tarih ve 2010/30 sayılı kararıyla reddi üzerine başlayan süreçte, 4675 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ilgili mercilere itiraz isteminde bulunulması üzerine, dava konusu

Tüzük hükümleri temel alınarak verilen Silivri Ağır Ceza Mahkemesi kararı idari davaya konu edilemez nitelikte ise de, bu kararın Tüzük hükümlerinin uygulanması niteliğinde ve davacının hukuki durumunu etkileyen bir karar olduğu açıktır.

Bu durumda, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü hükümleri, davacıya 31/05/2010 günü tebliğ edilen, Silivri Ağır Ceza Mahkemesinin 25/05/2010 tarih ve D.İş:2010/340 sayılı kararı ile uygulanmış bulunduğundan, bu uygulamanın ardından, 2577 sayılı Kanun'da öngörülen altmış günlük süre zarfında 28/6/2010 günü açılan davanın Tüzük hükümleri yönünden süresinde olduğunun kabulü gerekmektedir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulüne, Danıştay Onuncu Dairesinin 26/11/2010 günlü, E:2010/8749, K:2010/9476 sayılı kararının bozulmasına, kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 26.12.2013 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C. DANIŞTAY 6. DAİRE E. 2012/3617 K. 2014/7478 T. 19.11.2014

ÖZET : Dava, taşınmazın bulunduğu alanda yapılan nazım imar planı değişikliğine dair Büyükşehir Belediye Meclisinin kararı ile bu karara göre hazırlanan uygulama imar planı değişikliğine dair Belediye Meclisinin kararı ve bu kararın onanmasına dair Büyükşehir Belediye Meclisi kararının iptali istemine ilişkindir. İmar planları arasındaki hiyerarşik ilişkinin diğer düzenleyici işlemlerden farklı olduğu ve alt ölçekli planların üst ölçekli planların uygulanması amacıyla tesis edildiği, dolayısıyla üst ölçekli plan varsa alt ölçekli planın uygulama işlemi niteliğinde olduğu ve bunun sonucunda da nazım imar planı veya uygulama imar planı yapıldıktan sonra henüz subjektif işlem tesis edilmemiş olsa dahi bu planlar ile birlikte üst ölçekli plana dava açılabileceği, aksi halde uygulama imar planının nazım imar planına uygun tesis edilmiş olması durumunda uygulama programlarını direkt etkilemesine karşın bu planların iptali için açılan davalarda işin esasının incelenmesi suretiyle yargısal denetim yapılamayacağı açıktır. İncelenen olayda, davaya konu uygulama imar planının ilan edilmesi üzerine süresi içerisinde, anılan plan ile birlikte dayanağı olan nazım imar planına karşı dava açılmış olması nedeniyle, nazım imar planı yönünden de davanın esasının incelenmesi gerekirken süre aşımı sebebiyle reddine dair kararda hukuki isabet bulunmamaktadır.

Dosyada yer alan bilirkişi raporunda, uyuşmazlığa konu bölgenin, kent ana merkezine yakın, yapılaşma baskısının arttığı, işlevini yitirmiş sanayi alanları ile arasında kaçak yapılaşmanın da bulunduğu, düşük yoğunluklu konut bölgesi içinde kaldığı, dolayısıyla davacıların parselinin bulunduğu alanın kentsel dönüşüm ve yenileme çalışmaları kapsamında düşünülmesi gereken bir bölge olduğu, ancak yapılacak uygulamaların, üst Revizyon N. İmar Planı ile ilişki kurularak planların kademeli birlikteliği ilkesi çerçevesinde yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmesine karsın, Mahkemece bu davada, davaya konu edilen nazım imar planıyla ilgili olarak süre aşımı sebebiyle yargısal denetim yapılmadığı için, bilirkişi raporundaki bu husus değerlendirilmeden diğer davaya konu edilen uygulama imar planının nazım imar planına uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddinde isabet görülmemiştir. Bu durumda, nazım imar planı ve uygulama imar planlarının iptali istemiyle açılan bu davada, öncelikle nazım imar planına karşı açılan davanın süresinde olduğu kabul edilmek suretiyle, her iki plan bakımından bilirkişi raporundaki tespitler dikkate alınarak gerekirse yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılarak hukuki denetimin yapılması gerektiğinden, öncelikle nazım imar planına yönelik olarak yapılacak inceleme sonucunda söz konusu plan hakkında varılacak sonuca göre, nazım imar planına uygun olarak hazırlanması zorunlu olan uygulama imar planı ile ilgili bir karar verilmesi gerektiğinden, kararın uygulama planına yönelik kısmında da hukuki isabet bulunmamaktadır.

İstemin Özeti : Konya 1. İdare Mahkemesince verilen 26.10.2011 tarihli, E:2010/1828, K:2011/1426 Sayılı kararın, usul ve hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek bozulması istenilmektedir,

Meram Belediye Başkanlığının Savunmasının Özeti: Temyiz edilen kararda bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, usul ve yasaya uygun olan kararın onanması gerektiği savunulmaktadır.

Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığının Savunmasının Özeti: Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi Düşüncesi: İmar planları arasındaki hiyerarşik ilişkinin diğer düzenleyici işlemlerden farklı olduğu ve alt ölçekli planların üst ölçekli planların uygulanması amacıyla tesis edildiği, dolayısıyla üst ölçekli plan varsa alt ölçekli planın (düzenleyici işlem olmakla birlikte) uygulama işlemi niteliğinde olduğu ve bunun sonucunda da nazım imar planı veya uygulama imar planı yapıldıktan sonra henüz sübjektif işlem tesis edilmemiş olsa dahi bu planlar ile birlikte üst ölçekli plana dava açılabileceği, aksi halde 1/1000 ölçekli planın nazım imar planına uygun tesis edilmiş olması durumunda uygulama programlarını direkt etkilemesine karşın bu planların iptali için açılan davalarda işin esasının incelenmesi suretiyle yargısal denetim yapılamayacağı açıktır.

İncelenen olayda, davaya konu 1/1000 ölçekli uygulama imar planının 2.7.2010-2.8.2010 tarihleri arasında ilan edilmesi üzerine 1.10.2010 tarihinde süresi içerisinde, 1/1000 ölçekli plan ile birlikte dayanağı olan 1/5000 ölçekli nazım imar planına karşı dava açılmış olması nedeniyle, 1/5000 ölçekli nazım imar planına yönelik olarak davanın esasının incelenmesi gerekirken süre aşımı sebebiyle reddine dair kararda hukuki isabet bulunmamaktadır. Temyiz İsteminin kabulü ile, mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Bu durumda, 1/5000 ölçekli nazım imar planının esasta, 1/1000 ölçekli uygulama imar planının ise 1/5000 ölçekli nazım imar planına dair verilecek karar sonucu ve planlama esasları, şehircilik ilkeleri, kamu yararı ve imar mevzuatı açısından incelenerek yeniden karar verilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, dosyada yer alan bilirkişi raporunda, uyuşmazlığa konu kentsel döşüm ve gelişim proje alanı ifan edilen alanda yapılan 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinin, bütüncül bir planlamadan uzak olduğu, şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına uygun olmadığına dair tespitlere yer verildiği ve sonuç bölümünde açıkça 1/5000 ölçekli nazım imar planının 1/25000 ölçekli plana aykırı olduğu ifade edildiği yeniden verilecek kararda gözden kaçırılmamalıdır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüşüldü:

KARAR : Dava, Konya ili, Meram İlçesi, Yenice Mahallesi, 16K III pafta, 3368 ada, 14 parsel sayılı taşınmazın bulunduğu alanda yapılan 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğine dair Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.4.2010 tarihli, 258 Sayılı kararı ile bu karara göre hazırlanan 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliğine dair Meram Belediye Meclisinin 7.5.2010 tarihli, 81 Sayılı kararı ve bu kararın onanmasına dair Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 18.6.2010 tarihli, 371 Sayılı kararının iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, 17.5.2010-18.6.2010 tarihleri arasında askıya çıkarılan 1/5000 ölçekli nazım imar planına askı süresi içerisinde itirazda bulunmayan davacı tarafından askı tarihini izleyen 60 günlük süre içerisinde dava açılması gerektiği, yasal dava açma süresi geçirilerek 1.10.2010 tarihinde açılan davanın 1/5000 ölçekli nazım imar planına dair kısmının süre aşımı yönünden reddine; 1/1000 ölçekli plan yönünden ise; yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu hazırlanan rapor ile dosyadaki bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilerek, davacıların taşınmazlarının bulunduğu alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanında kaldığı, 1/1000 ölçekli imar planının, kentsel döşüm ve gelişim alanına dair

hazırlanan 1/5000 ölçekli revizyon nazım imar planında öngörülen arazı kullanım kararlarına uygun olduğu, Meram Belediyesinin, bu alanda bulunan taşınmaz sahiplerinin % 95' i ile anlaşma sağlandığı, taşınmazların çoğunun yeni yapılaşma amacıyla yıkıldığı, TOKİ tarafından inşaata başlandığı bu durumda kentsel dönüşüm sürecinin devam etmesinin, bu bağlamda yapılan 1/1000 ve 1/5000 ölçekli planların uygun görülmesinin kamu yararına uygun olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle davanın 1/1000 ölçekli plana dair kısmının da esastan reddine karar verilmiş, bu karar davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Mahkeme kararının, 1/5000 ölçekli imar planına dair olarak davanın süre yönünden reddine dair kısmında;

2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7. maddesinde, ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı, ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilecekleri hüküm altına alınmakla, ilanı gereken düzenleyici işlemler yönünden ilgililere uygulama üzerine dava açma olanağı tanındığı tartışmasızdır.

İmar mevzuatı ve 2577 Sayılı Kanunun 7. maddesi İle üst makamlara başvurmayı düzenleyen 11. maddesi hükümleri karşısında, imar planlarına karşı, bir aylık askı süresi içinde 2577 Sayılı Kanunun 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulması ve bu başvuruya idari dava açma süresinin başlangıç tarihi olan son ilan tarihinden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek isteğin reddedilmiş sayılması halinde, bu tarihi takip eden 60 günlük dava açma süresi içinde veya son ilan tarihini izleyen 60 gün içinde cevap verilmek suretiyle isteğin reddedilmesi halinde bu cevap tarihinde itibaren 60 günlük dava açma süresi içinde idari dava açılabileceği; imar planlarına askı süresi içinde bir itirazda bulunulmamış ise, davanın, 2577 Sayılı Kanunun 7. maddesi uyarınca imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde açılması gerektiği, ancak bu süreler içerisinde dava açılmamış olması halinde imar planının uygulanmaya konulması ile birlikte uygulama işlemi üzerine işlem ile birlikte imar planına veya doğrudan işlemin dayanağı olan imar planına karşı yeniden dava açma hakkının bulunduğu ve bu aşamada dava açma süresinin uygulama işleminin süresine tabi olduğunda tartışma bulunmamaktadır.

3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 5. maddesinde, nazım imar planı; varsa bölge veya çevre düzeni planlarına uygun olarak halihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının; genel kullanış biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, gerektiğinde yapı yoğunluğunu, çeşitli yerleşme alanlarının

gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları göstermek ve uygulama imar planının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, detaylı bir raporla açıklanan ve raporuyla beraber bütün olan plan; uygulama imar planı da; tasdikli halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak nazım imar planı esaslarına göre çizilen ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzenini, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren plan olarak tanımlanmıştır.

Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte de İmar Kanununa paralel olarak tanımlama getirilmiş, Yönetmeliğin 7. maddesinde çevre düzeni planı ilke ve kararlarına aykırı imar planı yapılamayacağı belirtilmiştir.

Anılan hükümler uyarınca, planlar arasındaki hiyerarşi kapsamında bir bölgede çevre düzeni planı varsa, o bölgede yapılacak olan imar planlarının (nazım imar planı ve uygulama imar planı) bu plana uygun olması ve yine çevre düzeni planına uygun yapılan nazım imar planından sonra yapılacak olan uygulama imar planının da üst ölçekli planlara uygun yapılması gerekmektedir.

İmar, planları arasındaki hiyerarşik ilişkinin diğer düzenleyici işlemlerden farklı olduğu ve alt ölçekli planların üst ölçekli planların uygulanması amacıyla tesis edildiği, dolayısıyla üst ölçekli plan varsa alt ölçekli planın (düzenleyici işlem olmakla birlikte) uygulama işlemi niteliğinde olduğu ve bunun sonucunda da nazım imar planı veya uygulama imar planı yapıldıktan sonra henüz subjektif işlem tesis edilmemiş olsa dahi bu planlar ile birlikte üst ölçekli plana dava açılabileceği, aksi halde 1/1000 ölçekli planın nazım imar planına uygun tesis edilmiş olması durumunda uygulama programlarını direkt etkilemesine karşın bu planların iptali için açılan davalarda işin esasının incelenmesi suretiyle yargısal denetim yapılamayacağı açıktır.

İncelenen olayda, davaya konu 1/1000 ölçekli uygulama imar planının 2.7.2010-2.8.2010 tarihleri arasında ilan edilmesi üzerine 1.10.2010 tarihinde süresi içerisinde, 1/1000 ölçekli plan ile birlikte dayanağı olan 1/5000 ölçekli nazım imar planına karşı dava açılmış olması nedeniyle, 1/5000 ölçekli nazım imar planı yönünden de davanın esasının incelenmesi gerekirken süre aşımı sebebiyle reddine dair kararda hukuki isabet bulunmamaktadır.

Mahkeme kararının, 1/1000 ölçekli imar planına dair olarak davanın reddine dair kısmına gelince;

Dosyada yer alan bilirkişi raporunda, uyuşmazlığa konu bölgenin, kent ana merkezine yakın, yapılaşma baskısının arttığı, işlevini yitirmiş sanayi alanları ile arasında kaçak yapılaşmanın da bulunduğu, düşük yoğunluklu konut bölgesi içinde kaldığı, dolayısıyla davacıların parselinin bulunduğu alanın kentsel dönüşüm ve yenileme çalışmaları kapsamında düşünülmesi gereken bir bölge olduğu, ancak yapılacak uygulamaların, üst 1/25.000 ölçekli Revizyon N. İmar Planı ile ilişki kurularak planların kademeli birlikteliği ilkesi çerçevesinde yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmesine karsın, Mahkemece bu davada, davaya konu edilen 1/5000 ölçekli imar planıyla ilgili olarak süre aşımı sebebiyle yargısal denetim yapılmadığı için, bilirkişi raporundaki bu husus değerlendirilmeden diğer davaya konu edilen 1/1000 ölçekli imar planının 1/5000 ölçekli plana uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddinde isabet görülmemiştir.

Öte yandan, bilirkişi raporunda, 1/25000 ölçekli revizyon nazım imar planı incelendiğinde, alanın mevcut plan stoğu alanı içinde bulunduğu, lejant ifadesinin de plan raporunda 2020 yılı için önerilen yeni gelişme alanları dışında kalıp, önceki plandaki arazi kullanımının sürdürüleceği alan manasında kullanıldığı, ayrıca bu planla Konya kenti için düşünülen merkez hiyerarşisinin de tanımlandığı, buna göre, Yeni Meram bölgesinin, 4. derecede küçük alt merkezde kaldığı, güney ve güney doğuda teklif edilen düşük yoğunluklu meram konutlarının bulunduğu bölge olduğu, dolayısıyla kentsel dönüşüm bölgesine rastlayan üst ölçekli bir merkez öngörüsünün bulunmadığı, bu bölgeye dair iptali istenen 1/5000 ölçekli planın, bütüncül bir nazım imar planı olmaması sebebiyle, 1/25000 ölçekli planla uyumunun değerlendirilemediği, dava dosyasında yer alan 2007 ila 2010 yılları arasında yapıldığı anlaşılan nazım imar planı değişikliklerinin, hangi planları değiştirdiğinin anlaşılamadığı, davalı idarelerce söz konusu bölgeye dair kentsel dönüşüm ve gelişim projesinin Meram Bölgesi Alt Merkez Senaryosuna dair önemli bir adım olacağı iddia edilmişse de, Meram Bölgesi Alt Merkez Senaryosunun, 1/25000 ölçekli planın revizyonunu gerektirecek bir çalışma olduğu, bahsedilen alt merkez senaryosu ile kentsel dönüşüm projelerinin etap etap hazırlanacağı tüm kentsel dönüşüm alanına dair bütüncül bir nazım imar planına ihtiyaç duyulduğu, aksi takdirde parçacıl nazım imar planları ile arttırılan nüfus yoğunluğu sonucunda 1/25000 ölçekli planda öngörülen kentsel kullanım alanlarının yetersiz hale gelerek üst ölçekli plan kararlarının uygulanamaması sorunu doğacağı, diğer taraftan 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında, üst ölçekte ayrıntılanamayan yapı yoğunluklarının ve arazi kullanım biçimlerinin soyut olarak tanımlanabilmesi için, nazım imar planlarının, konut bölgeleri çapında nüfus yoğunlukları ile birlikte üretilmesi gerektiği, 2007 ve 2010 yıllarına ait söz konusu nazım imar planlarında "az yoğun veya yüksek yoğun konut bölgesi' şeklinde sınırlama getirilmeden boşlukta bırakılarak tanımlandığından, planın nüfus kapasitesi ve bu veriye göre olması gereken donatıların hesaplanması amacıyla davalı idarelerden, nüfus yoğunluğuna

dair belgelerin istenildiği, edinilen verilerden, 1/1000 ölçekli planla mevcut duruma göre 3,6 kat nüfus yoğunluğunun arttırıldığının gözlemlendiği, sonuç olarak, 2010 yılma ait nazım imar planı ile 2007 yılma ait nazım imar planı karşılaştırıldığında, yapılan değişikliklerin, kuzeydeki yeşil alanın plan sınırı dışına alınması, kuzeydeki konut bölgesi içindeki yeşil alanların ve otoparkın kaldırılması, batıdaki Antalya yolu bağlantısını sağlayan 35 metre yolun 40 metreye çıkarılması, ana taşıyıcı yollardan arındırılarak semt ya da mahalle biriminin merkezi olarak planlanan bölgenin birbirini kesen 20 metrelik yollarla trafiğe açılarak, buradaki merkez donatılarının bir bölümünü kuzeybatı güneydoğu aksındaki yüksek gerilim hattı güvenlik bandı olan yeşil aksa lineer olarak dağıtılması, merkezdeki kentsel donatılardan ilköğretimin, batıdaki plan sınırına taşınması, merkezdeki ortaöğretimin ise kaldırılması, dini tesis alanının ortaöğretim alanı yerine taşınması, buna karşılık önceki planda tanımlanamayan ve yüksek gerilim hattı koruma yeşil bandı içine yerleştirilen kültürel tesis alanı öngörülmesi", semt merkezini ve konut alanlarını besleyen üç adet genel otoparkın kaldırılarak yerlerine yine yüksek gerilim hattı koruma yeşil bandı içinde iki adet, yüzölçümü öncekine göre küçültülmüş otopark alanlarının önerilmesinden ibaret olduğu, söz konusu nazım imar planı değişikliklerinin, arazi kullanım biçimini ve kentsel donatıları etkileyebilecek boyutta olduğu, trafiğe açılan sektör içi bağlayıcı yol, eşdeğerini yine dönüşüm bölgesi içinde getirdiği bir kısım donatı alanı yer değişikliği önerisinin ölçek kapsamında yapılabilecek değişiklikler olduğu, ancak ticari tesis ve kültürel tesislerin, yüksek gerilim hattı korama bandı içinde yapılması önerisinin, 1/25000 ölçekli planın açıklama raporunda belirtilen "hat boyu 50 metrelik toprak şeridinin yerleşme dışında tutulması' esasını ihlal ettiği açıklanmış olmasına rağmen. 1/1000 ölçekli uygulama imar planının ise 1/5000 ölçekli revizyon nazım imar planında öngörülen arazi kullanım kararları yönünden uygun olduğunun belirtildiği, ayrıca alana kuzeyden komşu Güzel Bahçe Konutlarının yüksek yoğunluklu konut bölgesi olduğu, demiryolunun önemli bir eşik olarak bölgeyi Pirebi Mahallesinden ayırdığı, nazım imar planı dışında kalan alana güneyden ve batıdan bitişik konut bölgesinin de plan üzerinde düşük yoğunluklu konut bölgesi olarak gösterildiği, Konya şehrinin, genelinin sayfiye ve istirahat alanlarından oluşan az yoğun iskan bölgesi olan Meram'ın kentsel gelişme baskılarından uzakta kalmasına rağmen yapı yoğunluğunu artırma ve arsa spekülasyonlarının odağına sürüklenmesine yol açacak planlamanın, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına uygun olmadığı, ancak söz konusu bölgenin kentleşme dışında tutularak kentsel olanak ve gelirden eşit oranda istifade etmesine imkan verilmesinin de sağlanması gerektiği, bunun aracının ise üst ölçekli planlama olduğu, bir kentin bütününün 1/5000 ölçeğinde irdelenmeden, birbirinden kopuk gelişme kararlarının üretilmesinin planlama esaslarına aykırılık teşkil ettiği tespitlerine yer verilmiştir.

Raporun sonuç kısmında ise, uyuşmazlığa konu parsel çevresinde yapıldığı belirtilen nazım imar planı değişikliklerinin, bütüncül olmadığı ve 1/25000 ölçekli plana aykırı olduğu belirtilmekle birlikte, davacıların parselinin bulunduğu alanın Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.7.2010 tarihli, 423 Sayılı kararı ile onaylanan "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı" içinde kaldığı, Meram Belediyesinin bu alandaki mülk sahiplerinin % 95' i ile anlaşma sağladığı, taşınmazların çoğunun yıkılarak TOKİ tarafından yeni yapılaşma amacıyla inşaata başlandığı hususları göz önünde tutulduğunda, bu alanla ilgili olarak 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarının uygun görülmesinin kamu yararına olduğu görüşü ifade edilmiştir.

Yukarıda detaylı olarak aktarılan bilirkişi raporunda, uyuşmazlığa konu kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilen alanda yapılan 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinin, bütüncül bir planlamadan uzak olduğu, şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına uygun olmadığına dair tespitlere yer verildiği ve sonuç bölümünde açıkça 1/5000 ölçekli nazım imar planının 1/25000 ölçekli plana aykırı olduğu ifade edilmiş olmasına karşın; mülk sahiplerinin çoğu ile anlaşma sağlanmış olması ve bölgede yeni yapılaşmaya başlanmış olması sebebiyle, davaya konu her iki planın da uygun görülmesinin kamu yararına uygun olduğu yönünde görüş bildirildiği, Mahkemece de bu gerekçe hükme esas alınarak 1/1000 ölçekli uygulama imar planına yönelik olarak davanın reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

Bilirkişiye başvurulmasındaki amacın, hukuka uygun karar verebilmek için gerekli teknik bilgi ve verilere ulaşmak olduğu göz önünde tutulduğunda, uyuşmazlık konusunda özel ve teknik bilgiye sahip olan kişiler arasından seçilmesi gereken bilirkişilerce düzenlenen raporda, mahkemece yöneltilen sorulara verilen cevapların şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, rapor içeriğinin ise maddi olayı aydınlatmaya yönelik tespitler ile bu tespitlerin özel ve teknik bilgiler ışığında değerlendirilmesinden ibaret olması gerekmektedir. Hukuki değerlendirmenin ise Mahkemece diğer deliller de dikkate alınarak serbestçe yapılması gerektiği açıktır.

Bu durumda, 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının iptali istemiyle açılan bu davada, öncelikle 1/5000 ölçekli nazım imar planına karşı açılan davanın süresinde olduğu kabul edilmek suretiyle, her iki plan bakımından bilirkişi raporundaki tespitler dikkate alınarak gerekirse yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılarak hukuki denetimin yapılması gerektiğinden, öncelikle nazım imar planına yönelik olarak yapılacak inceleme sonucunda söz konusu plan hakkında varılacak sonuca göre, nazım imar planına uygun olarak hazırlanması zorunlu olan uygulama imar planı ile ilgili bir karar verilmesi gerektiğinden, kararın 1/1000 ölçekli plana yönelik kısmında da hukuki isabet bulunmamaktadır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, Konya 1. İdare Mahkemesince verilen 7.3.2012 tarihli, E:2010/1824 K:2012/263 Sayılı kararın BOZULMASINA, dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 19.11.2014 tarihinde oybirliği ile karar verildi.